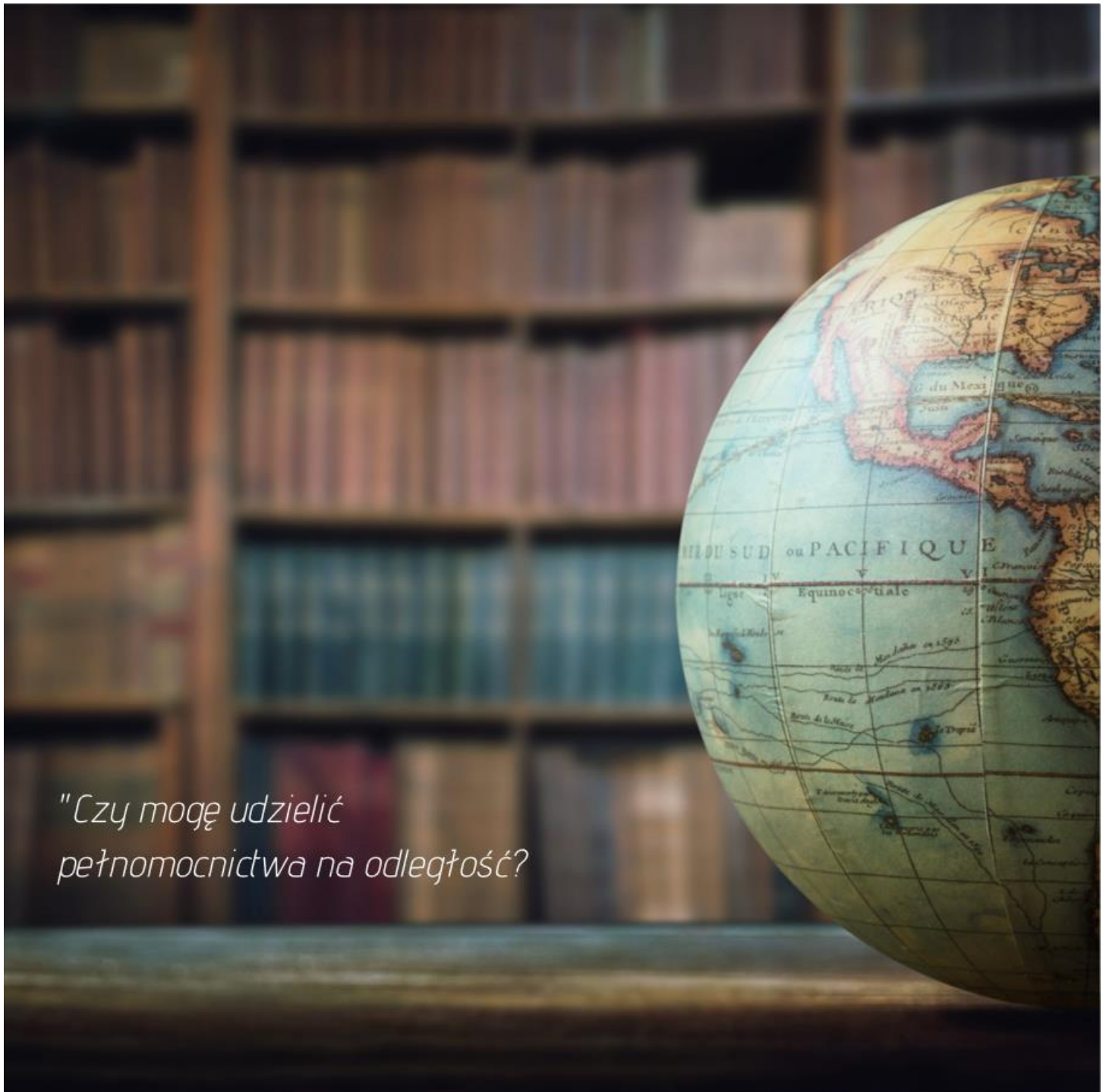

Prawo polskie dla Polonii

PORADY PRAKTYCZNE

*"Czy mogę udzielić
pełnomocnictwa na odległość?"*

Kancelaria Adwokacka PDP

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Spis treści:	Strony
I. Podstawowe sprawy administracyjne w Polsce.	2
a) Potwierdzenie obywatelstwa polskiego	2
b) Zmiana danych w aktach stanu cywilnego (zmiana imienia i nazwiska)	4
c) Rejestracja aktów stanu cywilnego (ślub, narodziny dziecka, zgon)	6
d) Administracyjne uznanie wyroku rozwodowego	9
II. Postępowania sądowe w Polsce.	11
a) Sądowe uznanie wyroku rozwodowego	11
b) Stwierdzenie nabycia spadku w Polsce i czynności z tym związane	14
c) Dział spadku	16
d) Zachowek	19
e) Rozwód w Polsce	22
f) Podział majątku w Polsce	24
III. Sprawy majątkowe i urzędowe w Polsce.	26
a) Zakup / sprzedaż nieruchomości w Polsce mimo nieobecności w kraju	26
b) Gdzie płacić podatki? Polska czy USA?	28
c) Porządek w księgach wieczystych	30
d) Nadanie obywatelstwa polskiego	33
e) Czy wymeldować się z adresu zamieszkania w Polsce?	35
O Autorach	37

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

I. Podstawowe sprawy administracyjne w Polsce

a) Potwierdzenie obywatelstwa polskiego

Do czego potrzebujemy potwierdzenia obywatelstwa polskiego?

Z potrzebą uzyskania potwierdzenia obywatelstwa polskiego spotykamy się, chcąc uzyskać polski dokument tożsamości (paszport, dowód osobisty) po dłuższym okresie jego nieposiadania (w przypadku ciągłości w wydawaniu polskich dokumentów tożsamości, urząd nie wymaga potwierdzania obywatelstwa).

Zdarzają się również sytuacje, w których sądy polskie lub urzędy żądają potwierdzenia obywatelstwa polskiego. Dzieje się tak przykładowo w sytuacji konieczności przesłuchania przed konsulem lub stwierdzenia możliwości wszczęcia w stosunku do danej osoby procedury administracyjnej, jak np. zmiana nazwiska.

Jak uzyskać potwierdzenie obywatelstwa?

Celem uzyskania potwierdzenia obywatelstwa polskiego koniecznym jest uzupełnienie wniosku o:

- ✓ dane osobowe wnioskodawcy wraz z życiorysem;
- ✓ dane osobowe rodziców i dziadków wnioskodawcy wraz z życiorysem;
- ✓ informacje o dalszych członkach rodziny mogące mieć znaczenie w sprawie;

Do wniosku należy załączyć wszelkie posiadane dokumenty potwierdzające ww. dane, takie jak: akty urodzenia, małżeństwa, zgonu, decyzje administracyjne dotyczące danych osobowych oraz posiadanego obywatelstwa (w przypadku dokumentów zagranicznych konieczne jest ich przetłumaczenie przez tłumacza przysięgłego).

Do kogo złożyć wniosek?

Wniosek należy złożyć do wojewody właściwego według miejsca zamieszkania lub ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce, a w przypadku jego braku – do wojewody mazowieckiego.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

W przypadku nieobecności w kraju, wniosek może zostać złożony przez pełnomocnika, który na podstawie udzielonego pełnomocnictwa jest w stanie skompletować dokumenty stanu cywilnego niezbędne do wniosku i prowadzić postępowanie w imieniu mocodawcy. Wniosek można złożyć również za pośrednictwem konsula – jest to jednak droga wiążąca się z dłuższym czasem oczekiwania.

Jaki jest koszt postępowania w przedmiocie potwierdzenia obywatelstwa polskiego?

Za wydanie decyzji w przedmiocie potwierdzenia posiadania obywatelstwa polskiego uiszcza się opłatę w wysokości 58,- złotych.

Ile trzeba czekać na decyzję?

Decyzja jest wydawana w ciągu 1 miesiąca od złożenia wniosku. W sprawach szczególnie skomplikowanych, wojewoda może przedłużyć termin do wydania decyzji, informując o tym stronę.

Czy można się odwołać od negatywnej decyzji?

Tak. Od decyzji przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji za pośrednictwem wojewody, który wydał decyzję w sprawie. Termin na wniesienie odwołania wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

b) Zmiana danych w aktach stanu cywilnego

Czym jest zmiana danych w aktach stanu cywilnego?

Jest to doprowadzenie do identyczności, pomiędzy danymi zawartymi w funkcjonujących w Polsce aktach stanu cywilnego, a dokumentami zagranicznymi.

Przykładowo: Zgodnie z polskim aktem urodzenia jako pierwsze imię nasza klientka nosiła imię „Grażyna”, zawierając związek małżeński za granicą, jako pierwsze imię wpisane zostało „Grace”. Następnie nastąpiła transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego do ksiąg polskich. Z uwagi na okoliczność, iż transkrypcja jest ścisłym odzwierciedleniem danych zawartych w akcie zagranicznym, w polskim odpisie aktu małżeństwa również widnieje imię „Grace”. Tym samym doszło do niezgodności pomiędzy polskim aktem urodzenia a aktem małżeństwa.

Czy taka niezgodność może powodować problemy?

Tak. Problem może pojawić się w momencie wystąpienia o polski dokument tożsamości. Organ administracji widząc taką niezgodność może odmówić wydania dokumentu. Przy niezgodności wpisów w aktach stanu cywilnego problem może pojawić się również przykładowo na etapie nabywania nieruchomości i występowania o wpis własności do ksiąg wieczystych.

Jak zmienić dane w aktach stanu cywilnego?

W sytuacji opisanej powyżej, koniecznym jest wszczęcie w Polsce procedury administracyjnej dotyczącej zmiany imienia. W przypadku nieobecności w kraju może to w naszym imieniu uczynić pełnomocnik, który na podstawie udzielonego pełnomocnictwa może przeprowadzić całe postępowanie administracyjne.

W celu dokonania ww. zmiany należy złożyć wniosek do odpowiedniego Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego, uzasadniając go.

Katalog ważnych powodów uzasadniających zmianę imienia lub nazwiska jest otwarty. Oceny powodów zmiany imienia lub nazwiska każdorazowo dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego rozpatrujący wniosek w tej sprawie.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Ile kosztuje zmiana danych w USC?

Wniosek o zmianę imienia lub nazwiska podlega opłacie skarbowej w wysokości 37,- zł. W przypadku ustanowienia pełnomocnika należy dodatkowo uiścić opłatę skarbową w kwocie 17,- złotych (z opłaty tej są zwolnieni małżonek, rodzice, dzieci i rodzeństwo wnioskodawcy).

Ile trzeba czekać na decyzję?

Decyzja jest wydawana w ciągu 1 miesiąca od złożenia wniosku. W sprawach szczególnie skomplikowanych urząd może przedłużyć termin do wydania decyzji, informując o tym stronę.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

c) Rejestracja zagranicznych aktów stanu cywilnego

Dziecko urodziło się zagranicą. Jak zarejestrować jego urodzenie w Polsce?

Zagraniczny akt urodzenia dziecka nie zastępuje polskiego aktu stanu cywilnego. Oznacza to, że jest on niewystarczający dla uzyskania dla dziecka polskich dokumentów tożsamości (np. dowodu osobistego, paszportu). Brak rejestracji w Polsce urodzenia dziecka może skomplikować mu w przyszłości wykazanie, że jest obywatelem polskim.

Rejestracja dziecka w Polsce:

- umożliwi uzyskanie dowodu osobistego dla dziecka oraz numeru PESEL,
- umożliwi uzyskanie polskiego paszportu dla dziecka,
- ograniczy potrzebę prowadzenia postępowania o potwierdzenie obywatelstwa dziecka,
- umożliwi dziecku korzystanie z przywilejów obywatela Unii Europejskiej (wolny przepływ osób na terenie Wspólnot Europejskich, zniżki przy studiowaniu na europejskich uczelniach etc.).

Jak zarejestrować narodziny dziecka w Polsce?:

- zarejestrować narodziny dziecka można przed konsulem w państwie jego urodzenia, jednakże praktyka wskazuje, że procedura ta jest czasochłonna,
- konsul sporządza protokół z rejestracji narodzin dziecka, który przekazuje wskazanemu kierownikowi urzędu stanu cywilnego w Polsce,
- kierownik urzędu stanu cywilnego sporządza akt urodzenia dziecka.

Czy zagraniczny akt urodzenia dziecka można zarejestrować w Polsce inaczej niż poprzez konsulat?

- oprócz trybu „konsularnego” zagraniczny akt urodzenia może zostać „przeniesiony” do polskich akt stanu cywilnego,
- rejestracja następuje w drodze transkrypcji,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- transkrypcja następuje poprzez literalne przeniesienie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, z uwzględnieniem imion (np. zagranicznych) i zagranicą używanych nazwisk.

Po co dokonywać transkrypcji zagranicznego aktu małżeństwa?

Transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego jest obowiązkowa w sytuacji, gdy obywatel Polski (którego zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy, i który posiada akt stanu cywilnego potwierdzający zdarzenia wcześniejsze sporządzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej np. narodziny) żąda:

- dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego,
- ubiega się o polski dokument tożsamości,
- ubiega się o nadanie numeru PESEL.

Jakie dokumenty są potrzebne do dokonania transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego?

Do dokonania transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego potrzebujemy:

- poprawnie wypełnionego wniosku o transkrypcję,
- zagranicznego aktu stanu cywilnego wraz z jego przysięgłym tłumaczeniem na język polski,
- w przypadku transkrypcji aktu małżeństwa, z którego treści nie wynikają nazwiska przyjęte przez małżonków oraz nazwisko dziecka pochodzącego od obojga małżonków, w celu wpisania takich danych do polskich ksiąg konieczne jest złożenie w tej kwestii oświadczenia przez oboje małżonków (rodziców),
- pełnomocnictwo, jeżeli transkrypcja jest dokonywana przez pełnomocnika,

Kto może złożyć wniosek o transkrypcję?

Wniosek może złożyć:

- każdy kogo akt dotyczy,
- osoba, która wykaże interes prawny,
- pełnomocnik wnioskodawcy,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- w przypadku aktu urodzenia - rodzice małoletniego.

Gdzie należy złożyć wniosek o transkrypcję?

Ww. wniosek składa się do właściwego Urzędu Stanu Cywilnego lub za pośrednictwem konsula.

Jaki jest koszt transkrypcji zagranicznego aktu stanu cywilnego?

Opłata skarbową za transkrypcję wynosi 50,- złotych. W przypadku ustanowienia pełnomocnika należy dodatkowo uiścić opłatę w kwocie 17,- złotych.

Ile trzeba czekać na wpis?

Wpis jest dokonywany w ciągu 1 miesiąca od złożenia wniosku

d) Administracyjne uznanie wyroku rozwodowego

Kiedy można uznać wyrok rozwodowy w Urzędzie Stanu Cywilnego?

Od 1 lipca 2009 roku orzeczenia sądów państw obcych wydane w sprawach cywilnych podlegają uznaniu na terenie RP z mocy prawa. Oznacza to, że w przypadku wyroków wydanych po dniu 1 lipca 2009 roku nie ma konieczności sądowego uznawania wyroków sądów zagranicznych.

Wyrok sądu zagranicznego nie podlega jednak uznaniu z mocy prawa jeżeli zaistnieje któraś z poniżej wymienionych przeszkód (uregulowanych w art. 1146 kpc):

- 1) orzeczenie nie jest prawomocne w państwie, w którym zostało wydane;
- 2) orzeczenie zapadło w sprawie należącej do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich;
- 3) pozwanemu, który nie wdał się w spór co do istoty sprawy, nie doręczono należycie pisma wszczynającego postępowanie;
- 4) strona w toku postępowania była pozbawiona możliwości obrony;
- 5) sprawa o to samo roszczenie między tymi samymi stronami zawisła w Rzeczypospolitej Polskiej wcześniej niż przed sądem państwa obcego;
- 6) orzeczenie jest sprzeczne z wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu polskiego albo wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu państwa obcego, spełniającym przesłanki jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej, zapadłymi w sprawie o to samo roszczenie między tymi samymi stronami;
- 7) uznanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Jakie dokumenty są potrzebne do dokonania wpisu adnotacji o rozwodzie w USC?

W celu dokonania wpisu adnotacji o rozwodzie w polskim akcie małżeństwa należy we właściwym Urzędzie Stanu Cywilnego lub za pośrednictwem konsula (co wiąże się jednak z dłuższym czasem oczekiwania) złożyć:

- ✓ wniosek o uznanie zagranicznego wyroku rozwodowego,
- ✓ oryginał wyroku wraz z jego przysięgłym tłumaczeniem,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

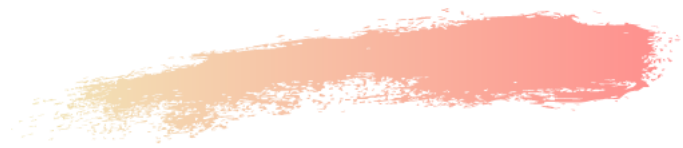
- ✓ dokument potwierdzający prawomocność orzeczenia wraz z przysięgłym tłumaczeniem (chyba, że prawomocność wyroku wynika z jego treści),
- ✓ w przypadku gdy z treści orzeczenia nie wynika, że druga strona brała udział w postępowaniu, trzeba wykazać fakt zawiadomienia jej o toczącym się postępowaniu rozwodowym.

Czy muszę dokonywać tych czynności osobiście?

Nie, postępowanie może zostać przeprowadzone przez pełnomocnika, który przede wszystkim zbada, czy rozwód kwalifikuje się do „uznania” przed Urzędem Stanu Cywilnego, czy też konieczne jest przeprowadzenie postępowania sądowego. Pełnomocnik złoży w naszym imieniu wniosek wskazując na spełnienie się wymaganych prawem przesłanek, zleci tłumaczenie zagranicznych dokumentów, a po pomyślnym przebiegu postępowania i uzyskaniu rejestracji prześle nam odpis aktu małżeństwa z adnotacją o rozwodzie.

Jaki jest koszt uznania zagranicznego wyroku rozwodowego i ile trzeba czekać na wpis?

Opłata skarbową wynosi 11,- złotych, a wpis powinien być dokonany w ciągu 1 miesiąca od złożenia wniosku.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

II. Postępowania sądowe w Polsce

a) Sądowe uznanie wyroku rozwodowego

Kiedy uznanie wyroku rozwodowego musi odbyć się przed sądem?

Do 1 lipca 2009 roku w Polsce obowiązywała regulacja zgodnie, z którą „Skuteczność na obszarze Polski nie nadających się do wykonania w drodze egzekucji orzeczeń sądów zagranicznych w sprawach cywilnych, które należą w Polsce do drogi sądowej, zależy od uznania ich przez sąd polski”. Oznacza to, że w przypadku wyroków wydanych przed dniem 1 lipca 2009 roku istnieje konieczność uznania ich przed sądem polskim.

Wyrok sądu zagranicznego nie podlega jednak uznaniu, jeżeli zaistnieje któraś w poniżej wymienionych przeszkód:

- 1) orzeczenie nie jest prawomocne w państwie, w którym zostało wydane;
- 2) orzeczenie zapadło w sprawie należącej do wyłącznej jurysdykcji sądów polskich;
- 3) pozwanemu, który nie wdał się w spór co do istoty sprawy, nie doręczono należycie pisma wszczynającego postępowanie;
- 4) strona w toku postępowania była pozbawiona możliwości obrony;
- 5) sprawa o to samo roszczenie między tymi samymi stronami zawisła w Rzeczypospolitej Polskiej wcześniej niż przed sądem państwa obcego;
- 6) orzeczenie jest sprzeczne z wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu polskiego albo wcześniej wydanym prawomocnym orzeczeniem sądu państwa obcego, spełniającym przesłanki jego uznania w Rzeczypospolitej Polskiej, zapadłymi w sprawie o to samo roszczenie między tymi samymi stronami;
- 7) uznanie byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Jakie dokumenty są potrzebne do sądowego uznania wyroku rozwodowego?

W celu sądowego uznania wyroku rozwodowego do właściwego sądu należy złożyć:

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- ✓ wniosek o uznanie zagranicznego wyroku rozwodowego, we wniosku należy wskazać adres zamieszkania byłego małżonka (były małżonek bierze udział w postępowaniu sądowym),
- ✓ oryginał wyroku wraz z jego przysięgłym tłumaczeniem,
- ✓ dokument potwierdzający prawomocność orzeczenia wraz z przysięgłym tłumaczeniem (chyba, że prawomocność wyroku wynika z jego treści),
- ✓ w przypadku gdy z treści orzeczenia nie wynika, że druga strona brała udział w postępowaniu, trzeba wykazać fakt zawiadomienia jej o toczącym się postępowaniu rozwodowym.

Ww. dokumenty należy złożyć do Sądu w 5 egzemplarzach (1 oryginał i 4 odpisy).

Co zrobić w sytuacji, gdy nie mam kontaktu z byłym małżonkiem?

Były małżonek co do zasady ma prawo brać udział w postępowaniu o uznanie wyroku rozwodowego. Jeżeli jednak nie ma możliwości ustalenia jego aktualnego adresu, należy we wniosku o uznanie wyroku rozwodowego złożyć jednocześnie wniosek o ustanowienie przez Sąd kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu.

Ustanowiony przez Sąd kurator będzie miał za zadanie ustalić miejsce pobytu byłego małżonka. W przypadku gdy miejsca pobytu nie da się ustalić, kurator będzie reprezentował byłego małżonka w postępowaniu sądowym.

Ile trwa procedura sądowa?

Rozpoznanie sprawy odbywa się na posiedzeniu jawnym w obecności stron oraz prokuratora. Okres oczekiwania na rozprawę zależy często od tego, czy istnieje konieczność ustanowienia kuratora, czy zawiadomienia o terminie posiedzenia należy wysłać za granicę. Rozpoznanie sprawy znacznie przyspiesza ustanowienie na terenie Polski pełnomocnika, który niezwłocznie reagował będzie na wezwania sądu, wyjaśniał wątpliwości w zakresie spełnienia przesłanek do uznania wyroku i zastąpi nas na rozprawie (w przypadku ustanowienia pełnomocnika nie ma konieczności osobistego stawiennictwa w sądzie przez stronę).

W chwili obecnej czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy wynosi od 6 do 9 miesięcy (w sytuacji, w której Sąd nie ma wątpliwości co do złożonych dokumentów).

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Jeżeli Sąd uzna, że orzeczenie Sądu zagranicznego zostało wydane prawidłowo i nadaje się do uznania na terenie RP, wyda w tym przedmiocie postanowienie. Po uprawomocnieniu się postanowienia, Sąd prześle postanowienie wraz z oryginałem wyroku sądu zagranicznego i jego tłumaczeniem do Urzędu Stanu Cywilnego celem zamieszczenia adnotacji o rozwodzie na akcie małżeństwa.

Jakie są koszty sądowe uznania wyroku?

Opłata sądowa w ww. sprawie wynosi 300,- złotych, plus ewentualne wynagrodzenie kuratora ustanowionego w sprawie.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

b) Stwierdzenie nabycia spadku w Polsce

Znaczna część Polaków zamieszkujących za granicą ma w Polsce najbliższą rodzinę, najczęściej rodziców lub któregoś z rodziców. Niektórzy mieszkają zagranicą wraz z rodzicami. Ich śmierć rodzi konieczność uregulowania spraw prawnych w Polsce. **Oznacza to konieczność zainicjowania postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym członku rodziny, względnie też uzyskania aktu poświadczenia dziedziczenia.**

Kiedy jest potrzebne postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku w Polsce (lub akt poświadczenia dziedziczenia):

- jeżeli zmarły pozostawił majątek w Polsce,
- jeżeli zmarły wchodził w krąg potencjalnych spadkobierców po osobie, która posiada majątek w Polsce.

Przed wszczęciem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku w Polsce należy:

- uzyskać akt zgonu, w tym ewentualnie zarejestrować zgon w Polsce,
- uzyskać akty urodzenia spadkobierców, w tym ewentualnie przeprowadzić ich rejestrację w Polsce,
- zarejestrować wszystkie zmiany danych w aktach stanu cywilnego (np. zmianę nazwiska spadkobiercy w związku z zawarciem małżeństwa),
- uzyskać akt małżeństwa zmarłego,
- niekiedy – uzyskać potwierdzenie obywatelstwa polskiego spadkobiercy,
- ustalić dane dotyczące majątku nieruchomości w Polsce (w tym ustalić numery ksiąg wieczystych), który to majątek wchodził w skład spadku po zmarłym.

Po zorganizowaniu ww. dokumentów, należy:

- złożyć do właściwego sądu rejonowego wniosek o stwierdzenie nabycia spadku,
- we wniosku wskazać osoby spadkobierców ustawowych, udziały spadkowe, wchodzący w skład spadku majątek nieruchomy w Polsce,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- poinformować sąd czy wedle wiedzy wnioskodawcy spadkodawca pozostawił testament,
- oczekiwać na termin rozprawy.

Na rozprawie, sąd właściwy do rozpoznania wniosku:

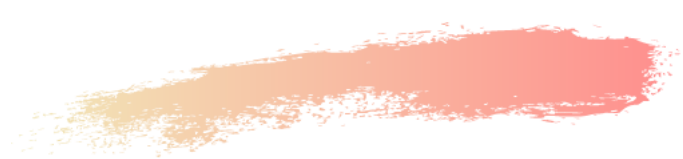
- odbierze od spadkobierców tzw. zapewnienia spadkowe,
- otworzy testament (jeżeli został sporządzony),
- przesłucha ewentualnych świadków,
- wyda postanowienie w sprawie stwierdzenia nabycia spadku.

Istotne w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku jest to, że:

- osoba zamieszkała zagranicą może działać przez pełnomocnika procesowego (adwokata, radcę prawnego),
- pełnomocnik może pobrać akty stanu cywilnego z Urzędu Stanu Cywilnego, względnie przeprowadzić rejestrację zgonu, narodzin, małżeństwa w Polsce,
- pełnomocnik może złożyć wniosek o odebranie zapewnienia spadkowego przez konsula, co spowoduje, że obecność w Polsce na rozprawie nie będzie konieczna.

Co po stwierdzeniu nabycia spadku w Polsce?

- należy zgłosić do właściwego polskiego urzędu skarbowego nabycie spadku w Polsce (może to zrobić w naszym imieniu pełnomocnik),
- należy zweryfikować, czy nabycie spadku w Polsce wiąże się z obowiązkiem zapłaty podatku od spadków,
- należy dokonać działu spadku, a jeżeli jest jeden spadkobierca – zmienić dane w księgach wieczystych.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

c) Dział spadku w Polsce

Po ustaleniu praw do spadku, jeżeli spadkobierców jest więcej niż jedna osoba, należy przeprowadzić dział spadku. **Dział spadku** obejmuje podział majątku spadkowego pomiędzy spadkobierców, w ramach którego spadkobiercy lub sąd mogą postanowić o:

- przyznaniu jednemu ze spadkobierców danego składnika majątkowego na wyłączną własność,
- przyznaniu danego składnika majątkowego na współwłasność w określonych ułamkach,
- wysokości spłat na rzecz pozostałych spadkobierców.

Sposoby działu spadku. Dział spadku może nastąpić w jeden z następujących sposobów:

- poprzez umowę w formie pisemnej pomiędzy wszystkimi spadkobiercami (jeżeli w skład spadku nie wchodzi nieruchomości lub przedsiębiorstwo),
- poprzez umowę w formie notarialnej pomiędzy wszystkimi spadkobiercami (jeżeli w skład spadku wchodzi nieruchomości),
- poprzez umowę w formie z podpisami notarialnie poświadczonymi (jeżeli w skład spadku wchodzi przedsiębiorstwo i nie wchodzi nieruchomości),
- w postępowaniu sądowym.

Postępowanie sądowe w sprawach działowych:

- sprawy o dział spadku rozpoznaje w I instancji właściwy sąd rejonowy,
- sprawa o dział spadku obejmuje rozstrzygnięcie sądu o składzie spadku (sąd ustala, jakie konkretnie składniki majątkowe wchodziły w skład spadku) oraz o sposobie podziału majątku spadkowego pomiędzy spadkobierców,
- sprawa o dział spadku obejmuje rozstrzygnięcie o wzajemnych rozliczeniach spadkobierców,
- wartość majątku spadkowego na potrzeby rozliczeń pomiędzy spadkobiercami sąd wycenia według stanu tego majątku z chwili śmierci spadkodawcy oraz według cen aktualnych na datę rozstrzygnięcia.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Czas trwania postępowania o dział spadku?:

- sprawa o dział spadku może trwać od kilku miesięcy do kilku lat,
- czas trwania sprawy jest zależny od liczby uczestników i zmian wśród uczestników w czasie,
- czas trwania sprawy jest zależny od tego, czy pomiędzy spadkobiercami istnieje konflikt co do składników majątku spadkowego, ich wartości oraz sposobu podziału własności.

Koszty postępowania o dział spadku?:

- opłata sądowa w sprawach o dział spadku wynosi od 300,- złotych do 1.000,- złotych,
- oprócz opłaty sądowej w sprawie o dział spadku należy się liczyć z kosztami opinii biegłych (od 2.000,- złotych),
- oprócz opłaty sądowej i kosztów biegłych – koszty wynagrodzenia pełnomocnika.

Koszty umowy o dział spadku zawartej w formie aktu notarialnego:

- notariusz za sporządzenie aktu notarialnego pobiera wynagrodzenie zależne od wartości dzielonego majątku spadkowego, co powoduje że w przypadku gdy w skład spadku wchodzi nieruchomość, koszt dokonania działu spadku przed notariuszem może być znaczny,
- oprócz wynagrodzenia, notariusz pobierze opłaty sądowe od wniosków o ujawnienie zmian w księgach wieczystych prowadzonych dla nieruchomości, a wynikających z dokonanego z działu,
- oprócz wynagrodzenia, notariusz pobierze podatek od czynności cywilnoprawnych,
- do kosztów aktu notarialnego – dochodzą koszty wszystkich jego wypisów.

Czy poziom skomplikowania postępowania o dział spadku uzasadnia ustanowienie pełnomocnika w sprawie?

Niewątpliwie sprawa o dział spadku, w tym o zniesienie współwłasności nie należy do spraw prostych. W postępowaniu o zniesienie współwłasności sąd rozstrzyga także spory o prawo żądania zniesienia współwłasności i o prawo własności, jak również wzajemne roszczenia

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy. Bezpieczeństwo interesów strony występującej w takim postępowaniu, wskazuje na zasadność ustanowienia pełnomocnika, który wskaże na właściwy kierunek działania, przedstawi roszczenia możliwe do podniesienia w postępowaniu, zgłosi wnioski dowodowe, niezbędne do poparcia żądań swojego mocodawcy, a nadto dzięki posiadanemu doświadczeniu umożliwi sprawne prowadzenie procesu i jego szybsze zakończenie. **Dla osób zamieszkujących za granicą pełnomocnik to również możliwość przeprowadzenia postępowania bez konieczności stawiennictwa w sądzie.**

d) Zachowek

Polacy zamieszkujący za granicą relatywnie często znajdują się w sytuacji, w której bliscy w Polsce pozostawiają swój majątek innym bliskim zamieszkującym w Polsce, z pominięciem interesów emigranta. Następuje to poprzez pominięcie w testamencie lub darowanie całego majątku innemu członkowi rodziny. Motywem jest często rozpad więzi rodzinnych, liczenie przez osoby starsze na opiekę, czy też poczucie, że emigrant „*i tak ma lepiej*”. Taka sytuacja nie oznacza, że osoba pominięta w testamencie lub też osoba, której bliski cały swój majątek darował innemu członkowi rodziny, zostaje zupełnie bez niczego. Przysługuje jej bowiem roszczenie o zachowek.

Co to jest zachowek?

- zachowek jest to roszczenie pieniężne przysługujące zstępnym (dzieciom, wnukom, przy czym dzieci wyprzedzają wnuki), rodzicom (jeżeli nie ma zstępnych) lub małżonkowi osoby zmarłej,
- roszczenie o zachowek odpowiada połowie (1/2) lub 2/3 (jeżeli uprawniony jest niezdolny do pracy lub małoletni) wartości udziału spadkowego, przypadającego uprawnionemu, gdyby nie został on pominięty przez spadkodawcę,
- roszczenie o zachowek przysługuje przeciwko innym spadkobiercom lub osobie obdarowanej przez spadkodawcę.

Kiedy przysługuje roszczenie o zachowek?

- pominięcie uprawnionego w testamencie (np. spadkodawca powołał do dziedziczenia dwoje dzieci pomijając trzecie),
- darowanie całego lub znacznej części majątku przez spadkodawcę za jego życia na rzecz innych osób.

Jak obliczyć wartość zachowku?

- zachowek oblicza się, jako 1/2 lub 2/3 udziału spadkowego przysługującego uprawnionemu w tzw. „substracie spadku”,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- „substrat spadku” obejmuje – w uproszczeniu - wartość majątku spadkowego powiększonego o darowizny dokonane przez spadkodawcę; oznacza to, że jeżeli wartość spadku wynosi 0, a wartość dokonanych wcześniej darowizn – 100, substrat spadku wynosi 100,
- zachówek oblicza się według stanu majątku z chwili darowizny lub śmierci spadkodawcy oraz według cen na chwilę ustalania prawa do zachowku.

Warunki do otrzymania zachowku:

- uprawniony nie otrzymał wartości zachowku w postaci: udziału w majątku spadkowym lub darowizn otrzymanych od spadkodawcy,
- uprawniony wystąpił o zapłatę przed upływem przedawnienia roszczenia o zachówek (przedawnienie wynosi: 5 lat od ogłoszenia testamentu, jeżeli roszczenie o zachówek przysługuje względem spadkobierców; 5 lat od chwili śmierci spadkodawcy, jeżeli roszczenie o zachówek przysługuje względem obdarowanych lub uprawnionych tytułem tzw. zapisu windykacyjnego),
- uprawniony nie został skutecznie wydziedziczony w testamencie.

Co to jest wydziedziczenie?

- wydziedziczenie jest to oświadczenie spadkodawcy zawarte w testamencie, w którym pozbawia on uprawnionego prawa do zachowku,
- wydziedziczenie jest skuteczne, jeżeli:
 - uprawniony uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych,
 - dopuścił się względem spadkodawcy lub jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazie czci,
 - wbrew woli spadkodawcy, uprawniony uporczywie postępuje w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,
- wydziedziczenie nie rozciąga się na dalszych zstępnych spadkodawcy (oznacza to, że dzieci wydziedziczonego, to jest wnuki spadkodawcy, są uprawnione do zachowku).

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Ile kosztuje sprawa o zachowek?

- sprawy o zachowek rozstrzygane są w procesie przez sądy cywilne,
- opłata od pozwu wynosi 5% wartości roszczenia,
- oprócz opłaty od pozwu należy się liczyć z kosztami biegłych sądowych (w zależności od ich liczby i liczby opinii: od 2.000,- złotych),
- oprócz ww. kosztów – koszty wynagrodzenia pełnomocnika procesowego. Ustanowienie pełnomocnika procesowego umożliwia natomiast przeprowadzenie postępowania bez konieczności przyjazdów do kraju i stawiennictwa w sądzie.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

e) Rozwód w Polsce

Rozwód w Polsce jest orzekany po przeprowadzeniu postępowania sądowego. Następuje to w drodze wyroku. Sąd polski jest władny rozstrzygnąć o rozwodzie w każdej z następujących sytuacji:

- pozwany małżonek ma miejsce zamieszkania w Polsce,
- obydwójce małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania w Polsce i jedno z nich nadal mieszka w Polsce,
- małżonek będący powodem jest obywatelem polskim i co najmniej od 6 miesięcy przed wytoczeniem powództwa miał miejsce zamieszkania w Polsce,
- małżonek będący powodem od co najmniej roku ma miejsce zamieszkania w Polsce (niezależnie od jego obywatelstwa),
- obydwójce małżonkowie są obywatelami RP (z wyjątkiem sytuacji, w której ma zastosowanie rozporządzenie europejskie dot. jurysdykcji).

Z powyższego wynika, że **Sąd polski może orzec rozwód dwójki polskich obywateli mieszkających w Stanach Zjednoczonych.**

Uwaga: powyższe okoliczności stanowią o tzw. jurysdykcji krajowej sądu polskiego. Jej brak, będzie skutkować odrzuceniem pozwu.

Przebieg postępowania rozwodowego w Polsce:

- wniesienie pozwu przez powoda (uwaga: w polskim porządku prawnym nie funkcjonują umowy rozwodowe),
- pozwany małżonek będzie miał wyznaczony termin na złożenie odpowiedzi na pozew,
- sąd przeprowadza rozprawę, przy czym liczba posiedzeń sądowych jest uzależniona od liczby dowodów zawnioskowanych przez strony,
- minimalny materiał dowodowy: odpisy z aktów stanu cywilnego, przesłuchanie małżonków oraz przesłuchanie świadka na okoliczność braku sprzeczności rozwodu z dobrem wspólnych małoletnich dzieci stron,
- wydanie wyroku przez Sąd I instancji,
- ewentualna apelacja i wydanie wyroku przez Sąd II instancji.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Czy w sprawie o rozwód wymagane jest osobiste stawiennictwo powoda/pozwanego?:

- sąd powinien przeprowadzić dowód z przesłuchania stron, przy czym może się ograniczyć do przesłuchania jednego z małżonków,
- w toku postępowania, można złożyć wniosek o przesłuchanie obywatela RP przed polskim konsulem,
- oznacza to, że w sprawie o rozwód nie musi być konieczne osobiste stawiennictwo małżonka mieszkającego zagranicą.
- w przypadku decyzji o braku osobistego stawiennictwa przed sądem zasadnym jest ustanowienie pełnomocnika, który zastępował nas będzie na rozprawach i bronił praw przysługujących w procesie.

Koszty postępowania rozwodowego w Polsce:

- opłata od pozwu wynosi 600,- złotych,
- koszty zgromadzenia odpisów z akt stanu cywilnego (100-200,- złotych),
- koszty wynagrodzenia pełnomocnika.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

f) Podział majątku w Polsce

Polacy mieszkający na stałe w Stanach Zjednoczonych często posiadają w Polsce majątek we współwłasności. Dotyczy to w szczególności nieruchomości. Współwłasność wynika z byłych małżeństw, współdziedziczenia, czy też jest wynikiem niedokończonych interesów w Polsce. W pewnym momencie, nadchodzi czas, gdy współwłasność trzeba podzielić.

Zniesienie współwłasności może nastąpić:

- w drodze umowy pomiędzy wszystkimi współwłaścicielami,
- w postępowaniu sądowym o zniesienie współwłasności.

Umowny podział majątku w Polsce:

- wymaga zgodnego współdziałania wszystkich współwłaścicieli,
- wymaga ich zgodnego porozumienia co do sposobu zniesienia współwłasności i rozliczeń pomiędzy współwłaścicielami,
- w przypadku nieruchomości – wymaga zachowania formy aktu notarialnego,
- może nastąpić przez pełnomocnika (nie wymaga osobistego stawiennictwa w Polsce).

Koszty umownego podziału majątku w Polsce:

- koszty notarialne (zależne od wartości dzielonego majątku – od kilkuset do kilkunastu tysięcy złotych),
- podatek od czynności cywilnoprawnych (jeżeli należy),
- koszty wypisów aktu notarialnego oraz opłaty sądowe za rejestrację zmian w księgach wieczystych (kilkuset złotych).

Natomiast, zniesienie współwłasności w postępowaniu sądowym:

- może nastąpić pomimo braku zgodnego współdziałania i zgodnego stanowiska wszystkich współwłaścicieli,
- może nastąpić z udziałem kuratora dla osób nieznanych z miejsca pobytu,
- sąd rozlicza majątek po cenie uzgodnionej przez strony lub też po cenie wynikającej z opinii biegłego,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- wymaga przeprowadzenia co najmniej jednej rozprawy,
- może zostać przeprowadzone mimo naszej nieobecności w kraju – w takim przypadku zasadnym jest ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika, który przygotuje w naszym imieniu wnioski o zniesienie współwłasności, pomoże w podjęciu decyzji odnośnie żądań możliwych do podniesienia w sprawie, zaprezentuje wnioski dowodowe celem wykazania okoliczności niezbędnych do uzyskania oczekiwanego rozstrzygnięcia w sprawie.

Przy sądowym zniesieniu współwłasności, koszty postępowania wyniosą:

- opłata sądowa wynosi 1.000,- złotych (brak zgodnego projektu podziału) lub 300,- złotych (strony przy wniosku przedstawią zgodny projekt podziału),
- koszty operatu szacunkowego (najczęściej od 1.000,- złotych do 3.000,- złotych za jedną nieruchomość),
- koszty wynagrodzenia pełnomocnika (jeżeli taki został ustanowiony).

Do powyższych kosztów należy doliczyć:

- koszty podatku od czynności cywilnoprawnych (jeżeli należy).

Podatek od czynności cywilnoprawnych jest należny:

- od umowy o zniesienie współwłasności w części obejmującej spłaty lub dopłaty,
- od orzeczenia sądu w sprawie o zniesienie współwłasności w części obejmującej spłaty lub dopłaty,
- podatek ten wynosi 1% lub 2% (jeżeli dotyczy nieruchomości) wartości spłaty lub dopłaty.

Uwaga: w przypadku sądowego zniesienia współwłasności – po uprawomocnieniu się orzeczenia, należy bezwzględnie złożyć deklarację w podatku od czynności cywilnoprawnych obejmującą naliczenie podatku od wartości zasądzonej spłaty lub dopłaty.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

III. Sprawy majątkowe i urzędowe w Polsce

a) Zakup /sprzedaż nieruchomości w Polsce mimo nieobecności w kraju

Wbrew przeważającemu przekonaniu, zakup nieruchomości w Polsce przy zamieszkiwaniu za granicą nie musi wiązać się z trudnościami. Przede wszystkim wskazać należy, że do przygotowania procedury zakupu nieruchomości, jak również samego jej zakupu nie jest konieczna obecność w Polsce.

Czy konieczna jest obecność kupującego przy zawieraniu umowy?

Nie. Kupujący może bowiem udzielić pełnomocnictwa osobie zaufanej w Polsce, względnie profesjonalnemu pełnomocnikowi, na podstawie którego pełnomocnik nabędzie nieruchomość w imieniu i na rzecz kupującego. Wystarczające w takim przypadku jest podpisanie na terenie Stanów Zjednoczonych pełnomocnictwa, któremu następnie zostanie nadana klauzula apostille i przesłanie go na adres pełnomocnika w kraju.

Skąd mam pewność, że pełnomocnik przeprowadzi transakcję zgodnie z moją wolą i że końcowo stanę się właścicielem nieruchomości?

Prawidłowo napisane pełnomocnictwo, zastrzegające, co i na jakich warunkach może zostać na jego podstawie dokonane, uniemożliwi pełnomocnikowi przeprowadzenie transakcji wbrew wytycznym zawartym w dokumencie pełnomocnictwa. W tym miejscu należy pamiętać, że zakup nieruchomości w Polsce wymaga zachowania formy aktu notarialnego, co oznacza, że nad prawidłowością całej transakcji poza ustanowionym przez nas pełnomocnikiem czuwa notariusz, który nie może pozwolić na zawarcie umowy na warunkach wykraczających poza ramy pełnomocnictwa. W przeciwnym wypadku umowa uznana zostałaby za nieważną.

Na ile istotne są zapisy w księdze wieczystej kupowanej nieruchomości?

Zapisy znajdujące się w księdze wieczystej to pierwsza rzecz, która powinna zostać przeanalizowana przy rozważaniu zakupu, czy to nieruchomości gruntowej czy też mieszkania.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Niektóre zapisy – przykładowo hipoteka zabezpieczająca roszczenie przewyższające wartość nieruchomości - dyskwalifikowały będą daną nieruchomość, jako przedmiot zakupu. Jednakże inne zapisy, przykładowo zapis prawa dożywocia na rzecz wskazanej osoby po konsultacji z prawnikiem okazać z kolei może się, problemem możliwym do szybkiego rozwiązania. Niejednokrotnie w rezultacie głębszej analizy sytuacji okazuje się bowiem, że wpisane do księgi wieczystej prawo dożywocia zastrzeżone zostało lata temu na rzecz osoby, która już zmarła – wówczas wystarczające jest złożenie do sądu wieczystoksięgowego wniosku o wykreślenie prawa, by mieć wolną od wpisów - wskazujących na obciążenia nieruchomości - księgę wieczystą.

Czy mogę kupić nieruchomość razem z moim małżonkiem, który nie posiada polskiego obywatelstwa?

Tak. Co do zasady nabycie nieruchomości przez cudzoziemca będzie wymagało uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ale nie zawsze. Istnieje bowiem szereg sytuacji, w których nie jest konieczne ubieganie się o takowe zezwolenie – ma to przykładowo miejsce przy zakupie lokalu mieszkalnego (pod warunkiem, że nie jest ono położone w strefie nadgranicznej).

Wniosek: nieobecność w kraju nie musi stanowić przeszkody dla zakupu nieruchomości w Polsce.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

b) Gdzie płacić podatki - w Polsce, czy w USA?

Polacy mieszkający na stałe w Stanach Zjednoczonych niekiedy wciąż osiągają dochody w Polsce, np. z wynajmowanej w Polsce nieruchomości, z renty lub emerytury, czy też tytułem dywidend lub tantiem. Kwestię opodatkowania tych dochodów reguluje **Umowa między rządem Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o uniknięciu podwójnego opodatkowania i zapobieżeniu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu**. Umowa została zawarta w 1974 roku i zgodnie z jej regulacją:

Dochody z nieruchomości (np. osiągnięty czynsz najmu, czynsz dzierżawy, dochód ze sprzedaży) położonych w Polsce:

- są opodatkowane w Polsce.

Zyski z przedsiębiorstwa prowadzonego w Polsce:

- są opodatkowane w Polsce.

Dywidendy od spółki mającej siedzibę w Polsce:

- są opodatkowane w Stanach Zjednoczonych,
- są opodatkowane w Polsce stawką 15% od dywidendy brutto.

Odsetki od lokat założonych w Polskich bankach:

- są opodatkowane tylko w Stanach Zjednoczonych.

Należności licencyjne (np. tytułem tantiem za prawa autorskie):

- są opodatkowane w Polsce według stawki 10% należności brutto,
- są opodatkowane w Stanach Zjednoczonych.

Wynagrodzenie za pracę świadczoną w USA:

- podlega opodatkowaniu w USA, jeżeli zobowiązany do zapłaty podatku na stałe mieszka w USA i jest zwolniony z opodatkowania w Polsce.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Emerytura i renta pobierana od polskiego organu rentowego (np. ZUS, KRUS):

- jest opodatkowana w Polsce,
- powinna być zgłoszona do opodatkowania w USA,
- w USA powinien zostać zapłacony podatek pomniejszony o podatek zapłacony w Polsce (chyba że w Polsce zapłacony podatek jest wyższy niż podatek, który byłby należny w USA).

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

c) Porządek w księgach wieczystych

Zapisy znajdujące się w księdze wieczystej to pierwsza rzecz, która powinna zostać przeanalizowana przy rozważaniu zakupu, czy to nieruchomości gruntowej, czy też mieszkania.

Dlaczego zapisy księgi wieczystej są tak istotne i nie można poprzestać na oświadczeniach właściciela nieruchomości co do jej stanu prawnego?

Zgodnie z obowiązującą w Polsce ustawą o księgach wieczystych i hipotece nie można zaślaniać się nieznaną wpisów w księdze wieczystej.

Co zatem powinniśmy sprawdzić w księdze wieczystej nieruchomości przed jej zakupem?

- ✓ czy **opis nieruchomości** znajdujący się w księdze wieczystej pokrywa się ze stanem prezentowanym nam przez właściciela (powierzchnia, położenie, przeznaczenie nieruchomości, a w przypadku mieszkania liczba pomieszczeń etc.).
- ✓ kwestia własności – czyli czy osoba która podaje się za właściciela nieruchomości rzeczywiście nim jest oraz czy jest jedynym właścicielem. W przypadku bowiem współwłasności stroną transakcji powinni być wszyscy współwłaściciele.
- ✓ **zapisy działu III księgi wieczystej, które wskazywały będą czy nieruchomości nie jest obciążona prawami osób trzecich.** Przykładowo, czy działka nie jest obciążona służebnością przejazdu na rzecz działki sąsiedniej w sposób uniemożliwiający realizację naszych planów budowlanych na danej nieruchomości. Tu rodzi się pytanie czy taki wpis w księdze wieczystej powinien oznaczać definitywną rezygnację z zakupu nieruchomości, która spełnia nasze oczekiwania pod innymi względami? Otóż niekoniecznie. Może bowiem okazać się, że możliwe jest skuteczne żądanie przez właściciela nieruchomości obciążonej zmiany treści lub sposobu wykonywania danej

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

służebności. Co więcej właściciel nieruchomości obciążonej może żądać zniesienia służebności gruntowej za wynagrodzeniem, jeżeli wskutek zmiany stosunków służebność stała się dla niego szczególnie uciążliwa, a nie jest konieczna do prawidłowego korzystania z tzw. nieruchomości władnącej.

✓ **zapisy działu IV zawierające informacje o obciążeniach hipotecznych nieruchomości.**

Tu najczęściej pojawia się pytanie czy wpis hipoteki w księdze wieczystej powinien oznaczać odrzucenie danej nieruchomości i rezygnację z jej zakupu? Absolutnie nie. W pierwszej kolejności należy ustalić, czy wpis hipoteki nie dotyczy zobowiązania, które przykładowo zostało już w całości spełnione, a strony zwyczajnie nie dopełniły obowiązku złożenia wniosku o wykreślenie danego wpisu. Następnie należałoby ocenić, czy wysokość hipoteki zabezpieczającej roszczenie przewyższa wartość nieruchomości. Ponieważ jeśli tylko jest ona niższa lub równa wartości nieruchomości, nadal możliwe jest przeprowadzenie bezpiecznego zakupu takiej nieruchomości bez ponoszenia ryzyka i dodatkowych kosztów. Transakcje mające za przedmiot takie nieruchomości przeprowadza się z reguły w ten sposób, że sprzedający wyraża zgodę na zapłatę ceny w zakresie kwoty zobowiązania zabezpieczonego hipoteką bezpośrednio na rzecz wierzyciela hipotecznego, przedstawiając jednocześnie wystawiony przez tegoż wierzyciela tzw. dokument promesy, który po zapłacie określonej w niej kwoty pozwalał nam będzie na żądanie wykreślenia hipoteki z zakupionej przez nas nieruchomości.

Co w przypadku, gdy wpisy w księdze wieczystej nie oddają rzeczywistego stanu prawnego nieruchomości?

- w prostych sytuacjach jak wpisanie aktualnego właściciela, względnie aktualnego nazwiska właściciela, wykreślenie prawa dożywocia na skutek śmierci dożywotnika etc., usunięcie niezgodności możliwe jest poprzez złożenie przez właściciela nieruchomości właściwego wniosku o wpis do księgi wieczystej. Wniosek taki w

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

zależności od obciążenia danego sądu rejonowego rozpoznawany jest w terminie od 1 do 7 miesięcy.

- w bardziej skomplikowanych sytuacjach takich jak np. potrzeba wykreślenia hipoteki zabezpieczającej wierzytelność, która została już spłacona, a której wykreśleniu sprzeciwia się wierzyciel, konieczne jest przeprowadzenie postępowania sądowego o ustalenie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, co trwać może od 6 miesięcy do kilku lat.

Wniosek: zasadnym jest by zapisy księgi wieczystej nabywanej nieruchomości zostały sprawdzone i poddane analizie zanim odrzucimy myśl o zakupie konkretnej nieruchomości, względnie zanim przystąpimy do transakcji, która nie została przeanalizowana pod kątem ryzyk prawnych.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

d) Nadanie obywatelstwa polskiego

W niektórych przypadkach, Polak mieszkający za granicą nie może się wykazać obywatelstwem polskim. Wynika to z różnych przyczyn, jak np. zrzeczenie się obywatelstwa przez jednego z jego przodków lub pochodzenie z rodziny, która wyemigrowała jeszcze przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 roku. W sytuacjach takich, polskie pochodzenie może stanowić podstawę do ubiegania się o nadanie polskiego obywatelstwa.

Warunkiem podstawowym dla złożenia wniosku o nadanie polskiego obywatelstwa jest **brak polskiego obywatelstwa**. Jeżeli w toku postępowanie o nadanie obywatelstwa, znajdą przesłanki dla uznania strony za obywatela polskiego, postępowanie zostanie zawieszono do czasu zakończenia **postępowania o potwierdzenie obywatelstwa polskiego**.

Wniosek o nadanie polskiego obywatelstwa składa się za pośrednictwem:

- konsula (jeżeli wnioskodawca przebywa zagranicą),
- wojewody (jeżeli wnioskodawca przebywa w Polsce lub przebywając za granicą jest reprezentowany przez pełnomocnika w Polsce).

Wniosek o nadanie polskiego obywatelstwa polskiego składa się według **wzoru urzędowego**. Oznacza to, że wniosek złożony w formie zwykłego pisma lub w innej formie, niż formularz urzędowy, będzie wadliwy.

We wniosku o nadanie polskiego obywatelstwa należy zamieścić:

- szczegółowe dane osobowe (imię, nazwisko),
- informacje o rodzicach, dziadkach lub nawet pradziadkach i dalszych wstępnych (jeżeli którekolwiek z tych osób posiadało polskie obywatelstwo),
- informacja dotyczące posiadania obywatelstwa polskiego w przeszłości, jego utracie i dacie nabycia obywatelstwa innego państwa,
- szczegółową informację o źródłach utrzymania, osiągnięciach zawodowych, działalności politycznej i społecznej,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

- informację o znajomości języka polskiego,
- dane małżonka,
- informację o ubieganiu się nabycie obywatelstwa polskiego w przeszłości,
- uzasadnienie,
- fotografie i dokumenty potwierdzające dane zawarte we wniosku.

Istotnym elementem wniosku jest jego uzasadnienie. W uzasadnieniu należy szczegółowo opisać swoje związki z Polską i polsnością, ewentualną działalność w organizacjach polonijnych, deklaracje co do tożsamości narodowej. Do wniosku można dołączyć listy poparcia podpisane przez obywateli polskich, rekomendacje i oświadczenia wspierające.

O nadaniu obywatelstwa polskiego lub odmowie jego nadania decyduje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, od postanowienia Prezydenta RP nie przysługuje prawo do złożenia odwołania.

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

e) Czy wymeldować się z adresu zamieszkania w Polsce?

W Polsce zapowiadano likwidację obowiązku meldunkowego. Co więcej – wprowadzono nawet przepisy ten obowiązek likwidujący. Odraczano jednak ich wejście w życie o kolejne lata. Powoduje to zamieszanie informacyjne dlatego też często ostatnią rzeczą, o której myślą emigranci jest wymeldowanie się z adresu stałego zamieszkania w Polsce. Czy słusznie?

Wyprowadzając się z Polski, emigrant powinien się wymeldować z miejsca stałego zamieszkania. Brak wykonania tego obowiązku wiąże się bowiem z zagrożeniem dla jego interesów prawnych.

Brak wymeldowania, a problemy prawne:

- adres zameldowania jest używany do doręczania przesyłek sądowych – brak wymeldowania może spowodować uprawomocnienie się wysłanych (i nieodebranych) na adres zameldowania nakazów zapłaty/wyroków zaocznych. Odwrócenie tego stanu rzeczy może być bardzo utrudnione, w szczególności po przeprowadzonej egzekucji;
- adres zameldowania jest wykorzystywany do ustalenia stałej rezydentury podatkowej, to jest do określenia, czy podatnik przebywał w Polsce powyżej 183 dni. Brak wymeldowania może skutkować postępowaniem podatkowym i próbą opodatkowania niektórych dochodów z USA;
- adres zameldowania jest wykorzystywany przez Wojskowe Komendy Uzuppełnień. Niezrealizowanie wezwania na ćwiczenia, może skutkować postępowaniem związanym z unikaniem służby wojskowej;
- adres zameldowania jest wykorzystywany do określenia właściwości dyrektora szkoły – jeżeli emigrujesz z dziećmi, nie zgłosisz wymeldowania z miejsca zamieszkania w Polsce, dyrektor szkoły może wszcząć postępowanie karnoadministracyjne dotyczące niewykonywania obowiązku szkolnego.

Oznacza to, że emigrując z Polski należy:

- wymeldować się z miejsca stałego pobytu w Polsce,
- zgłosić do Urzędu Skarbowego aktualizację danych podatnika,

Prawo Polskie dla Polonii

Porady Praktyczne

Ostatnia kwestia – czy brak wymeldowania z miejsca zamieszkania w Polsce stanowi przestępstwo lub wykroczenie?:

- według stanu prawnego na 2020 rok brak wymeldowania z miejsca stałego pobytu w Polsce sam w sobie nie stanowi przestępstwa lub wykroczenia.

O Autorach

Katarzyna Pawłowska – Kmiecik

Jan Lech Puchalski

Elżbieta Dębowska – Krzyszczak

Dlaczego Kancelaria z siedzibą w Warszawie, wydaje poradnik dla Polaków zamieszkujących za granicą? W ramach posiadanego doświadczenia zawodowego wspólnicy Kancelarii PDP odbywali praktyki na terenie Stanów Zjednoczonych i mieli możliwość zaobserwowania problemów prawnych, z którymi styka się Polonia. Zaobserwowaliśmy wówczas, że sprawy, z którymi borykają się Polacy zamieszkujący za granicą dotyczą w znacznej mierze prawa polskiego, a tym samym wymagają asysty adwokata, który posiada codzienną praktykę w zakresie sądownictwa polskiego i aktualną wiedzę w zakresie polskiego prawa. Skłoniło to naszą Kancelarię do zorganizowania wspólnie z Jagiellonian Law Society oraz Konsulatem Rzeczypospolitej Polskiej w Nowym Jorku wydarzeń zatytułowanych Klinika Prawna dla Polonii. Od 2013 roku artykuły Kancelarii PDP (wcześniej znanej pod nazwą Pawłowska & Dębowska) regularnie ukazują się na łamach gazet polonijnych takich jak Dziennik Związkowy.

Z myślą o Polakach zamieszkujących za granicą przygotowaliśmy również Poradnik w którym poruszamy najczęściej przez nas spotykane zagadnienia na gruncie prawa polskiego z punktu widzenia osób zamieszkujących za granicą. Mamy nadzieję, że poniższa lektura będzie stanowiła odpowiedź na liczne pytania, a gdyby potrzebowali Państwo szerszego wyjaśnienia któregoś z tematów, zapraszamy do kontaktu.

Pozdrawiamy,

adwokat Katarzyna Pawłowska - Kmiecik

adwokat Elżbieta Dębowska – Krzyszczak

adwokat Jan Lech Puchalski